

Ög 193. Härberga kyrka.

Pl. 106.

Litteratur: A. Nordén, Skrivelse till Riksantikvarien 3/3 1947, dnr 1352/47 (ATA); G. Olson, Rapport till Riksantikvarieämbetet 27/11 1947, dnr 5300/47 (ATA) (även foto).

Runstenen har ursprungligen legat som tröskelsten i kyrkans västra dörr, uttogs av Brate 1894, varvid smalsidans inskrift blev tillgänglig, samt placerades därefter invid norra kyrkogårdsmuren, där jag undersökte stenen 1946. Övre delen saknades såväl vid Brates som mitt besök. Runstenen restes år 1947 på sydsidan av kyrkan.⁶

Inskrift:⁷

På smalsidan: **sistin · risp...** På framsidan: **...ftir · kernut · mak si...**

5 10 15 20 25

»Sigsten reste ... efter Germund, sin måg (svåger) ...»

Till läsningen: Om det är kolon framför 1 s är väl ovisst. Den nedre punktens långsmala form och sneda riktning överraskare, och någon övre punkt kan ej med säkerhet påvisas. Likaså förblir punkten över hst i r. 16 åtskilligt ovisst.

Ännu på Sparlösastenen (o. 800 e.Kr.) användes ordet **makur** 'son', motsvarande go. *magus* 'gosse', Eddadiktningens *mogr*, 'son, gosse'. Ordet är bekant även från urnordiska runstenar (Stentofte?, Kjølevig). Det synes emellertid i den isländska prosalitteraturen vara stätt i bortdöende, och i fsv. språk har ordet icke lämnat några spår efter sig. Då därför på 1000-talets runstenar (t.ex. i Östergötland utom Ög 193 även 204, 219, 223) ordet **makr** förekommer, har man väl att i detta se fsv. *magher*, fvn. *mágr*, 'manlig släkting genom giftermål', motsvarande got. *mêgs*, 'svärson'. Uteslutet är dock väl ej, att i en eller annan inskrift ordet kan vara den mot Sparlösatextens **makur** svarande, poesifyllda beteckningen för 'son'.⁸

Plansch 106a. Ög 193. Härberga kyrka. Foto Nordén 1946. [Vid planschen står »Frigöres!» Jansson skriver 1947: »Retusch.»]

Plansch 106b. Ög 193. Härberga kyrka. Foto Nordén 1946. [Vid planschen står »Frigöres!» Jansson skriver 1947: »helt retusch.»]

⁶ I marginalen står »Kontrolleras efter resandet!» Stenen restes den 6 juni 1947 på gräsplanen 3 m V om ingången till kyrkogården, se Olsons rapport (ATA). I rapporten anges stenens mått: längd 1.75; bredd 1.0; tjocklek 0.35 m.

⁷ Jansson skriver i PM 1947: R[uninskr.] och ö[fvers]. utgår.

⁸ I marginalen skriver Wessén ett frågetecken, och därunder: »Möjligheten till missförstånd har väl hindrat bruket av *mogr*. I runskriften blev ju båda redan lika.»

Detta dokument ingår i en digital utgåva av Arthur Nordéns supplement till Erik Brates Östergötlands runinskrifter. Manuset avslutades 1947 och var tänkt att tryckas 1948. Utgåvan publiceras fritt tillgänglig på Internet.

Texten innehåller inte nyare litteraturreferenser än 1947 och tar ingen hänsyn till modern runforskning och måste därför användas med reservationer. Utgåvan är ännu preliminär och kan komma att revideras. Hittar du felaktigheter är du välkommen att meddela dessa till utgivaren på nedanstående e-postadress.

Utgivare: Jan Owe

Kontakt: runor@gamlebo.se

Senast ändrad 2020-05-21